

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XL. Pluralis locutio duorum numerô est contenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

quæ naturam sui principalis sequuntur, *Regula est 138. ff. § 42. in 6.*

5. Quæ Regulæ opponuntur, ad duo capita reducuntur. Primum est; quod multa ex prohibito secuta Jure subsistant. Verum quia, ut *Lib. 3. tit. 13. n. 24.* ostendi, aliud prohibere & aliud irritare est: & multa prohibentur, quæ si facta fuerint, roboris obtinent firmitatem, c. *Ad Apostolicam 16. de Regular.* neque mirum est, neque Regulæ officit; quod valida aliquando sint, quæ ex Jure prohibitis sequuntur; cum istorum valorem aut nullitatem Regulæ tenor non attingat.

Alterum; quod aliquo prohibito non semper ex eo secuta & accessoria inhibeantur; cum actio doli accessorie & in consequentiam remitti valeat, licet per se & principaliter non possit. *l. Si unus 27. §. 3. ff. de Pactis*, & *Judex*, qui de status aut in integrum restitutionis causis principaliter in judicium deductis cognoscere prohibetur, de iis cognoscere valeat, quando in judicium veniunt accessorie & incidenter, *l. Quoribus 3. ff. de Judiciis* & *l. fin. C. ubi & apud quos &c.* Sed etiam hæc Regulam non convellunt; quod huic locus non fit, quando de sequentibus & accessoriis aliud Jure constitutum, & non eadem, quæ actus prohibiti, ratio est ex eo secutorum; quod in allatis exemplis non contingit; cum remissio actionis depositi, quæ actionis doli tacita & accessoria remissio est, ad delinquendum non ita aperte, ut actionis doli expressa remissio invitet: & memoratarum causarum cognitionem, cum in judicium super alia re inchoatum incidunt, istius judicij permittendi ratio fuerit; ne divisâ utriusque cognitione lis nimis diu proteletur, & litigantes, præsertim reus, nimium graventur.

••• (o) •••

REGULA XL.

Pluralis locutio Duorum numero est contenta.

SUMMARIUM.

1. *Regula procedit, cum Jus non exigit numerum majorem.*
2. *Ejus sensus & ratio.*
3. *Atque ex utroque Jure deprompta exempla.*
4. *Pluralis locutio aliquando uno duntaxat contenta est:*
5. *Aliquando duobus plures exigit.*

Regulam hanc iisdem verbis tradidit Ulpianus, *l. Ubi numerus 12. ff. de Testibus*, cujus pr. monet, locum ei duntaxat esse, ubi certus numerus lege alia dispositione non est definitus; cum, si ad alicujus actus v.g. testamenti, mortis causâ donationis, contractus nuptialis certus v.g. testium numerus Jure præscriptus sit, locutionem de ejusmodi actu pluralem duorum numero contentam non esse, res sit omnino explorata.

Sensus ergo Regulæ est, *Quando 2. legalis alia dispositio utitur nomine aut verbò numeri pluralis, ad eam verificandam, sicut exiguntur, sic sufficiunt duo, nec pluribus est opus: nisi plura exigantur aut unum sufficere Jure expressum sit aut aliunde constet.* Quod postremum addo; quia passim invaluit mos, quò Principes, Prælati & aliæ quædam personæ singulares pronominibus, *Nos, vos, Noster, Vester*, ex primava sua significatione plures denotantibus, Majestatis vel dignitatis, pluribus æquipollentis explicandæ vel honorandæ gratiâ uti iplæ, & compellari ab aliis solent, *Canisius hic in fine, & Sereia.*

& Strein. n. 1. Ratio ad verificationem duos exigendi est; quòd iis non sit minor numerus pluralis; cùm unum sive unitas non faciat numerum pluralem, sed hujus duntaxat principium sit, quòd alteri non conjunctum inducit & constituit singularitatem. Quòd autem sufficiant duo, evincit Regula. *In obscuris id, quòd minimum est, sequimur*, quæ est 30. ex explicatis § 9. in *Pandectis*; quòd Juris & æquitatis ductu proniores nos ad liberandum esse, conveniat, quàm ad obligandum, *l. Arrianus 47. ff. de O. & A.*

3. Declaratur Regula exemplis; sic enim prisci Ecclesiæ Canones, Missæ sacrificium aliter, quàm duobus saltem præsentibus celebrari vetuerunt, *can. Hoc quoque 61. dist. 1. de Consecrat.* quòd sine iis pluralis numeri orationes, *Domine Vobiscum & Orate fratres*, non verificentur: quamvis hodie id non observetur; quòd verba illa dirigantur ad Ecclesiam, quæ fideles omnes complectitur & per unam ministri personam satis representatur. Ita, si cum aliquo ad pluralitatem beneficiorum Papa dispenset, dispensatio ad duo duntaxat non curata se extendit, *c. Is, cui 17. de Præbend. & dignit. in 6.* quòd verificetur in duobus, & tanquam odiosa dispositio restringenda potius sit quàm extendenda, *c. 1. in fine de Filiis Presbyter. in 6.* Ita, si testamentò libertas post annos relicta sit, id de duobus annis exauditur, *l. Liberras 17. §. 3. ff. de Manumiss. testam.* quòd id exigat favor libertatis & verba patiantur: & si quid in diebus fieri testator jubeat, & aliud non exprimat, biduo oporteat impleri, *l. Inter 2 17. §. 1. ff. de V. S.* Ita demum, ut alia omittam, si ad actus valorem plures testes exigantur indistinctè duo sufficiunt, *can. Si testes 3. §. Vbi numerus, 4. q. 3. §. l. Vbi numerus cit.*

4. Ea, quæ Regula obiciuntur, ad bi-

narium indigentur; cùm vel sufficere unum, vel duobus plures exigi contendant. Et prius quidem suadetur inde; quòd conditio, *Si liberos suscepit*, verificetur in uno; cùm, qui unam prolem suscepit, sine liberis non decessisse, intelligatur, *l. Non est 148. ff. de V. S.* & cùm assumendi dicuntur arbitri, qui de causa recusationis ac suspicionis cognoscant, *c. Suspicionis 39. de Offic. deleg.* unum assumi sufficiat, *Glossa in c. 1. V. Unus, de Arbitr.* Sed ista intentum non persuadent; quia liberorum nomen etiam in uno verificatur; quòd careat singulari numero: & ratio; quòd disponens extraneos suis anteponeere voluisse non præsumatur, in una prole verificatur. Arbitri autem pluralis numeri verbò assumendi dicuntur; quòd id ordinariè soleat & favore assumentium in eandem personam raro conspirantium: qui, si favori pro se principaliter introducto renuntiare, & unum tantum arbitrum assumere mutuò consensu velint, non prohibentur.

5. Posterius autem, sive ad locutionis pluralis verificationem plures quàm duos desiderari, desumitur ex eo; quòd, si cui testator legarit electionem servorum, is non debeat esse contentus duobus, sed tres valeat eligere, *l. 1. ff. de Optione leg.* & secundum alios textus locutio pluralis non nisi in ternario, quinario, aut septenario verificetur: imò, si testator hæredi præcipiat; ut in æde sacra Apostolorum statuas & imagines ponat, dispositionis impletio exigat positionem duodecimarum ex mente Bartoli *in l. Titia 38. §. Scia 2. ff. de Auro & Arg. leg.* Sed istorum etiam vis in Regulam exigua est partim; quia jam monuit, in dubio duntaxat & iis casibus, quibus aliud Jus vel disponens non expressit, plurali locutioni satisfieri. Vnde legati optionis tres, & aliorum Jurium plures ad verificationem exigentium

exigentium instantiæ Regulam non pe-
tunt: partim verò; quia Apostolorum
statuas, vel imagines legans non duorum,
sed omnium Apostolorum signa legasse
præsumitur; quòd verisimile sit, testa-
torem secutum communem modum lo-
quendi, quòd Apostolorum nomine, plu-
rali numero simpliciter prolato, denotari
& intelligi omnes solent.

REGULA XLI.

*Imputari non debet ei, per quem
non stat, si non faciat, quod per
eum fuerat faciendum.*

SUMMARIUM.

1. Explicatio verborum Regulae.
2. Istius sensus & exempla.
3. Firmatur ratione.
4. Et dissolutione obiectorum.

1. **P**er eum, quòd minus aliquid faciat,
vg. quòd minus ad præfixum ter-
minum in iudicio compareat, non
stare dicitur, cui quominus id
faciat, obstat legitimum impedimentum,
puta infirmitas, absentia in remoto loco,
detentio in carcere, majoris momenti &
dilationem non admittens negotium, ho-
stium aut inimicorum, vias obfidentium
insidiarum, incommoditas tempestatis & si-
mile quidpiam, quòd remove non est
in ipsius potestate. Vnde

- Proposita Regulæ sensus est, *Ei,*
2. *qui, quòd facere deberet, non facit, ad
poenam & damnum imputari jure nequit,
si id facere propter obfians legitimum im-
pedimentum non fuit in ejus potestate.*
Hinc certè est, quòd electoribus & col-
latoribus, quòd minus prælatum eligant,
vel beneficia conferant, iustà causâ impe-

ditis trium aut sex mensium à Jure indol-
tum tempus non currat, c. *Ne pro dese-*
ctu 41. de Elect. & c. Quia diversitatem
5. de Consec. prob. Simili modò, licet
ad Ecclesiam parochialem promotus ad
sacerdotalem Ordinem intra annum su-
scipiendum sub poena amissionis Ecclesiæ
teneatur, poenam tamen hanc non incur-
rit, quando ab illius susceptione iustà
causâ vg. propter absentiam vel suspensio-
nem Episcopi fuit impeditus, c. *Com-*
missa 35. de Elect. in 6. & beneficiatus à
sacro ministerio impeditus infirmitate
non amittit beneficium, c. *1. de Cleric.*
agror. licet hoc propter officium sive sa-
crum ministerium sit collatum, c. *fin de*
Rescript. in 6. Hinc etiam legatarius, per
quem non stetit, quò minus impleteret
conditio legatò adscripta, nihilominus le-
gatum, l. *Quæ sub conditione 8. ff. de*
Condit. instit. & servus, cui libertas re-
lictâ, si hæredi annò servierit, istò lapsò
eam consequitur, quantumvis infirmo-
tate aliavè iustâ causâ à servitiis sapius
fuerit impeditus, l. Cum hæres. 4. §. 4. ff.
de Statu liber. Hinc demum, licet, qui à
sententia provocavit, appellationem in-
tra annum teneatur prosequi, c. *Cum sit*
5. de Appellat. eò tamen lapsò appellatio
deserta non censetur, si, quò minus
id ageret, legitime fuit impeditus, c. *Ex*
ratione 8. & Clement. Sicut 3. de Appellat.

Ratio horum & ipsius Regulæ est;
quòd sine culpa puniri & Jure suo privari
nemo debeat, per Regulam 23. supra de-
claratam: in culpa autem non sit, cui id,
quòd debet, facere volenti, quò minus fa-
ceret, legitimum obfistit impedimentum;
ut proinde, eum puniri, aut damnò saltem
notabili affici, non permittat ratio huma-
nitatis, quæ semper excusat eum, per
quem non stetit, quò minus perficeret,
quòd susceperat: aut, quòd aliàs deberet,
susciperet faciendum.

Neque